

SLS kom ihåg-lista för nya uppfödare

Introduktion	2
Ju förr desto bättre. Planlägg och avtala parning.....	3
Försäkra dig om att avelshundarna är riktigt registrerade	3
Lär känna tikens löptidscykel.....	3
Uppfyller hundarna hälsokraven?	3
Vilka krav ställs på tiken?	3
Hanen måste ha dokumenterad testikelstatus.....	3
Hanen får inte ha för många tidigare avkommor.	4
Undvik att använda samma kombination.....	4
Hitta tänkbara partner: Använd databasen	4
Inavelsgrad. Under 3 % på fem generationer	4
Hur väljer jag hane?	5
Min lista över tänkbara hanhundar.....	5
Parningsavtal.....	5
Vaccination och avmaskning före parning.....	5
Parning:	6
Skriv parningsavtal	6
Själva parningen.....	6
Dräktighet och valpning	7
Födelse/valpning 56-63 dagar efter parning	7
Valptiden - de första 8 veckorna	8
Vecka 1 - informera valpförmedlaren	8
2-3 veckor. Kontakta veterinär för avmaskning	8
Från 3 veckor. Socialisering och miljöträning	8
Vid 5 veckor. Registrera kullen hos SKK.....	9
8 veckor. Veterinärkontroll och chipmärkning (ev vaccinerings)	9
8 veckor. Försäljning	10
Efter försäljningen.	10

Introduktion

Avsikten med detta dokument är att ge en översikt över hur det är att ha en valpkull. Rubrikerna är satta så att innehållsförteckningen skall kunna fungera som en slags komihåglista. Utöver det praktiska arbetet är det en hel del saker som måste göras för att valparna ska kunna säljas till nya ägare med alla nödvändiga dokument. För fylligare information om avel och uppfödning av lundehund hänvisas till norska Lundehundboka. Den kan köpas via Svenska Lundehundsällskapet (SLS), www.lundehund.se.

Om du har frågor kontakta avelskommittén - avelskommitten@lundehund.se. Mer kontaktinformation finns på Svenska lundehundsällskapets hemsida.

Du skall vara medlem i Svenska Kennelklubben (SKK) för att få registrera valparna, och gärna även i Svenska Lundehundsällskapet..

Detta dokument följer SKKs etiska grundregler för avel och uppfödning och Svenska Lundehundsällskapets rekommendationer. Vi råder dig att sätta dig väl in i SKKs etiska riktlinjer för avel och uppfödning;

<http://www.skk.se/sv/uppfodning/avel-och-uppfodning/> samt SLS dokument Rasspecifik avelsstrategi för norsk lundehund, finns på hemsidan.

Planlägg och avtala parning

Försäkra dig om att avelshundarna är riktigt registrerade

Avelshundar, inhemska eller importerade till Sverige, måste vara registrerade i SKK eller i en annan FCI-godkänd kennelklubb för att kunna användas i avel.

Lär känna tikens löptidscykel

Lundehundstikar kan visa ganska svaga tecken på löpning och det är inte ovanligt att en tik löper utan att ägarna märker det. Lär dig väl känna hur tikens kön ser ut när hon inte har löptid, för att lättare kunna se om det är svullet. De flesta tikar får sin första löpperiod mellan 6 och 18 månaders ålder och kommer därefter mestadels att löpa med 6-10 månaders mellanrum. Notera när tiken löper så blir det lättare att planera tidpunkten för parning och valpning.

Uppfyller hundarna hälsokraven?

Både tik och hane måste vara kliniskt friska. Detta avgör ägaren eventuellt i samråd med veterinär eller med avelskommittén. En hund kan användas i avel även om den varit sjuk, bara den är frisk vid tidpunkten för parningen. Är du osäker kontakta veterinär eller avelskommittén.

Vilka krav ställs på tiken?

Tiken ska vara minst 18 månader vid parning. Tiken får inte paras första gången om hon är över sju år om hon inte tidigare har haft en valpkull. Tik över 7 år måste alltid veterinärbesiktigas före parning och intyget bifogas till registreringsansökan. En tik får inte ha fler än fem kullar.

En tik får bara paras på två löptillfällen efter varandra om ålder, kondition, antal valpar och löptidsintervallen innebär att det inte blir en alltför stor belastning för henne. Om hon har två kullar under loppet av ett år ska det gå minst 12 månader innan nästa valpkull föds.

Hanen måste ha dokumenterad testikelstatus.

Det är i princip ingen åldersbegränsning för att använda en hanhund i avel. Men båda testiklarna ska vara normal utvecklade och detta ska vara dokumenterat efter att han fyllt sex månader. Hanen kan också vara utställd och fått bedömningen Excellent, Very Good, Good eller Sufficient på en officiell utställning (efter 9 månader). I så fall räknas detta som dokumentation på att han har normala testiklar. Om hanen varken är premierad på utställning eller har registrerad avkomma från tidigare, så måste du skaffa ett testikelintyg från veterinär INNAN parningen äger rum. Testikelintyget måste vara utställt efter att hanen fyllt sex månader och visa hanens identitetsnummer (chipid). Intyget ska skickas in till SKK tillsammans med registrering av valpkullen.

För registrering av valpar med utlandsregistrerade hanar gäller speciella regler. Ta kontakt med SKK för att kolla vad som gäller.

Hanen får inte ha för många tidigare avkommor.

Om en hane får för många valpar, kommer man i senare generationer få problem med att finna partner som inte är alltför nära besläktad. Därför måste antalet valpar en hane kan få begränsas. Idag är denna gräns satt till 15 valpar per hane.

Undvik att använda samma kombination

Det kan vara frestande att återanvända en lyckad kombination. Av hänsyn till vidare avel är det väldigt ogynnsamt att producera många helsyskon. Dessutom är det viktigt att använda så många hundar som möjligt i avel, och då bör man vinnlägga sig om att finna en ny hane för varje kull en tik ska få.

Hitta tänkbara partner: Använd databasen

Du bör ha en lista på 2-3 aktuella hanhundar klara i god tid innan tiken ska paras. Norsk lundehund klubbs databas på nätet är ett mycket bra ställe att börja sökningen i, <http://www.daverdin.com/NLK/>.

Svenska Lundehundsällskapet har en lista på hanhundar på sin hemsida www.lundehund.se som är tillgängliga för avel. Se under fliken Uppfödare och hanhundslistan på hemsidan

Första gången en tik paras kan det vara positivt att använda en erfaren hane. För tikar med svaga tecken på löp kan det också vara gynnsamt att använda en hane som inte bor alltför långt bort. Då kan man låta dem mötas ganska ofta så att man inte går miste om "ståndagarna". Till en senare kull för en erfaren tik, bör man överväga att använda sig av en oerfaren hanhund så att vi når målet att använda så många som möjligt av lundehundarna i avel.

Inavelsgrad. Under 3 procent på fem generationer

Inavelsgraden berättar hur nära släkt två hundar är med varandra. Man kan finna inavelsgraden till en tänkt kombination genom att använda Norsk lundehund klubbs databas eller SKKs avelsdata. Inavelsgraden i en kombination ska inte överstiga 3 procent på fem generationer, men Svenska Lundehundssällskapets rekommendation är högst 2 procent.

Hur väljer jag hane?

När man ska söka en hanhund till sin tik, bör man ärligt värdera tikens styrkor och svagheter både när det gäller beteende, hälsa och exteriör. Om det är möjligt, ska man försöka hitta en hane som är bra på de områden där tiken har svagheter.

Till exempel

- Om tiken är extra stor kan det bli fel om man väljer en normalstor hane
- Om tiken har kraftigt underbett bör man leta efter en hane med normalbett

Det viktigaste är att det blir valpar.

Min lista över tänkbara hanhundar

Hanhund 1:

Ägare: Telefon:

Hanhund 2:

Ägare: Telefon:

Hanhund 3:

Ägare: Telefon:

Parningsavtal

I många raser är det vanligast att tiken kommer till hanhunden för parning. För lundehundar kan det ibland vara mer ändamålsenligt att göra tvärt om. Det händer att tikägare har hanhunden boende hos sig under en period för att vara säker på att träffa rätt tidpunkt. Hur som helst bör tikägaren klara ut detta med ägare av både förstahandsvalet och med eventuella reserver i god tid före förväntad löptid.

Vaccination och avmaskning före parning

Om tiken är vaccinerad kommer antikropparna som tiken skapar att finnas i modersmjölken och valparna blir genom diandet passivt immuna under de första levnadsveckorna. Det är bäst att sörja för att tiken är skyddad av vaccinet före parningen. Vaccinationer som löper ut under dräktigheten ska hellre påskyndas än uppskjutas. Kontakta veterinär om du är osäker.

Tiken bör avmaskas före parning. Efter nedkomsten ska både tiken och valparna avmaskas (se sid 8).

Dräktighet och valpning

Tidiga tecken på dräktighet är:

- dålig matlust
- kräkningar speciellt om morgonen
- beteendeförändringar
- bröstvårtorna "knoppar" sig

Tiken ska utfordras och behandlas nästan som normalt med följande förhållningsregler:

- undvik stor risk för smitta, till exempel mycket kontakt mellan din hundflock och främmande hundar.
- undvik att tiken hoppar upp och ner från större höjder mot slutet av dräktigheten.

Dräktighetstiden för hund är 56-63 dagar. Det ger dig god tid att läsa om dräktighet och valpning i "Lundehundboka" som finns att köpa av SLS. Håll tiken under uppsikt från den 56:e dagen. Födelsen/valpningen löper normalt snabbt och utan komplikationer, men det är bra att på förhand ha avtalat med en veterinär som du kan kontakta vid behov.

Namn på veterinär: _____

Telefonnummer: _____

En erfaren hunduppfödare i närområdet kan också vara till god hjälp som "mentor" för en förstagångsuppfödare. Det kan vara en lundehundsuppfödare, men inte nödvändigtvis. Kontakta Svenska Lundehundsällskapet eller din lokala hundklubb om du önskar hjälp med att komma i kontakt med en uppfödare nära dig.

Namn på "mentor": _____

Telefonnummer: _____

Födelse/valpning 56-63 dagar efter parning

En tik går normalt dräktig i 56-63 dagar, många lundehundar föder runt dag 61. Från dag 56 efter första parningen bör du ha tiken under uppsikt 24 timmar om dygnet. Tikens instinkt är att gömma sig för att föda valparna så se upp så att hon inte gömmer sig utomhus när födelsen närmar sig.

Valptiden - de första 8 veckorna

Vecka 1

Som huvudregel bör du inte lova bort en valp till någon vid första kontakten, men erbjud dem att stå på en lista över intressenter. Du bör föreslå alla potentiella valpköpare att köpa och läsa Lundehundboka. Ge dig själv tid att utvärdera vilket hem som passar bäst till varje enskild valp. Det kan ligga nära till hands att sälja till ägare i sitt eget närområde. Tänk ändå på att valparna kan bli ännu värdefullare i aveln på andra platser. Rådgör gärna med avelskommittén.

2-3 veckor. Avmaskning

Både valparna och tiken ska behandlas med avmaskningsmedel vid 3 veckors ålder. Valparna ska därefter avmaskas igen vid 5 och 7 veckors ålder.

Valparna avmaskas på nytt vid 12 veckors ålder genom sina nya ägares försorg.

Anmäl din valpkull på SLS hemsida genom att fylla i blanketten Anmäla valpkull.

Från 3 veckor. Socialisering och miljöträning

På samma sätt som hundar vaccineras mot farliga sjukdomar, kan de till en viss grad "vaccineras" mot framtida rädslor och stress om uppfödaren och valpköparen gör ett gott jobb under valpens socialiseringsperiod. Detta är viktigt för alla hundar och än viktigare för lundehundar som kan ha något av den primitiva hundens naturliga skepsis i behåll.

Från det att valparna är runt 3 veckor och fram till leveransen är det därför mycket viktigt att du som uppfödare påbörjar arbetet med miljöträning och socialisering och att du uppmuntrar valpköparen att fortsätta arbetet. Perioden från tre veckor och fram till att valparna är mellan 10 och 14 veckor kallas socialiseringsperioden.

Medan valparna är kvar hos uppfödaren bör de få vistas både inne och ute, kanske åka bil, sova i öppen bur och få möta resten av familjens hundar. Ett hörn i köket för valphagen eller i ett rum i anslutning är för det mesta en utmärkt lösning. Det gör det möjligt för valparna att vänja sig vid alla ljud, dofter och händelser som förknippas med ett vardagligt hundliv.

Be valpköparen att uppsöka olika miljöer som valpen kommer att möta längre fram i livet, inte minst platser med mycket liv och rörelse. Låt valpen få god tid på sig att möta dessa nya upplevelser i sitt eget tempo. Valpköparen bör också uppmuntras till att låta valpen se och till en viss grad umgås med trygga hundar av andra raser.

Lika viktigt som att uppleva nya miljöer är att övergången till ett nytt hem görs så skonsam som möjligt. Köp gärna några små pläddar och leksaker som får

ligga i valpsängen och få lukt av mor och "hemma" och som valparna får med sig när de flyttar till nya hem.

Vid 5 veckor. Registrera kullen hos SKK

Alla valparna ska registreras hos SKK. Blankett för registrering finns på SKKs hemsida. Observera att även hanhundsägaren ska underteckna blanketten.

8 veckor. Veterinärkontroll och chipmärkning (ev vaccinering)

När valparna är mellan sju och åtta veckor gamla måste du ta dem till veterinär för kontroll och chipmärkning. Valparna får en hälsoattest som skall följa med vid försäljning. Veterinären kommer att i några fall rekommendera vaccinering mot parvovirus när valpen uppnått denna ålder. De nya ägarna måste därtill ta valpen till vaccinering när den är 12 veckor gammal.

Det är obligatoriskt att använda SKKs köpeavtal med av SKK fastställt innehåll när du säljer dina valpar. Köpeavtal för kullen får du från SKK i samband med att dina registreringsbevis är klara. Vill du placera en valp eller vuxen hund hos en så kallad fodervärd gäller även här att SKKs avtal ska användas.

I köpeavtalet bör det finnas ett tillägg om IL och en önskan om förköpsrätt.

IL är en mag-/tarmsjukdom (Intestinal Lymfangiectasi) som kan drabba lundehundar. De vanligaste symptomen är diarré och kräkningar, men den kan också starta med akut hjärtsvikt, vätskeansamling i hjärta eller buk, eller med mer oklara symptom som nedstämdhet/apati. Sjukdomen kan bli livshotande, men med diet och behandling är det gott hopp om ett bättre tillstånd. När det gäller orsaker till insjukandet har man inga säkra hållpunkter. Man misstänker en ärftlig faktor, men arvs gången är okänd. Det är således inte möjligt att förutse vilka individer som kan utveckla sjukdomen.

Köparen förpliktar sig att behandla hunden väl. Om köparen senare inte har möjlighet att behålla hunden ska uppfödaren kontaktas så att köparen kan få hjälp med omplacering. Uppfödaren har företräde när det gäller att överta hunden.

Uppfödarens **förköpsrätt** är knappast juridiskt gällande. Vi hoppas ändå att ett sådant tillägg gör att köparen känner sig moraliskt förpliktad att kontakta uppfödaren för en eventuell omplacering.

Så snart hunden är såld till en ny ägare så är det den nye ägaren som har alla rättigheter till sin hund. Uppfödaren kan därför inte ställa krav på när, var eller hur hunden ska ställas ut, användas i avel med mera. När sådana tillägg ingår i köpeavtalet är de att betrakta som uppmaningar.

Valpen får inte levereras före den uppnått 8 veckors ålder och den ska vara id-märkt vid leverans, antingen i form av tatuering eller Micro chip. Via SKKs ägarregister DjurID.se finns möjlighet att hitta ägaren till en upphittad hund dygnet runt.

8 veckor. Försäljning

Klubben rekommenderar ett valppris, se aktuellt pris på hemsidan.

Med valpen ska följa:

- ett köpeavtal. OBS! Båda exemplaren av köpeavtalet MÅSTE underskrivas av BÅDA parter.
- registreringsbevis från SKK med ID-nummer
- Veterinärintyg och/eller pass
- lite valpfoder och fodringsråd
- information om hur hunden haft det hos dig
- påminnelse om att den måste vaccineras vid 12 veckor
- filt och helst en leksak som doftar av mor och syskon
- information om försäkring
- gärna ett års medlemskap i Svenska lundehundsällskapet (SLS) för nya medlemmar

Om ett års medlemskap i SLS inte ingår i köpet så råd den nye köparen att anmäla sig själv via [lundehund.se/Uppfodare/Anmäla valpköpare](http://lundehund.se/Uppfodare/Anmala_valpkopare) och fyll i blanketten.

Medlemskap i SKK rekommenderas starkt samt att anmäla ägarbyte.

Försäkring

Du bör teckna en dolda fel-försäkring för din valpkull. Den gäller i tre år.

I ett köps rättsligt perspektiv jämställs en hund med vilken vara som helst. Lundehund eller tv, pudel eller tvättmaskin, samma lagstiftning gäller. Det betyder att säljaren har ett ansvar för varan också efter leverans. Uppstår eller framkommer ett fel som bedöms ha funnits vid leverans, men varit dolt, blir uppfödaren i regel ersättningsskyldig. Det är därför viktigt att uppfödaren har ett heltäckande försäkringsskydd, kontrollera detta med ditt försäkringsbolag.

Efter försäljningen

Gå in på SLS hemsida och fyll i blanketten Anmäla valpköpare för att rapportera vart dina valpar har flyttat.

Lycka till som uppfödare!

Har du kommentarer eller funderingar om texten? Skicka epost till avelskommitten@lundehund.se

Fotnot: Denna handledning är en översättning av Norsk lundehund klubbs "Huskeliste" från 2016-02-06 och har av Svenska Lundehundsällskapet anpassats till svenska förhållanden.